

ORBITAL ABC PICTVS

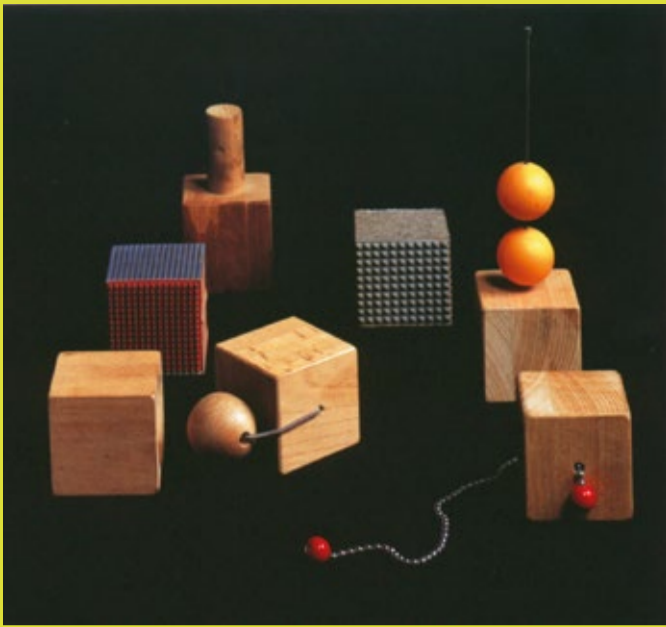

ART BASICS for CHILDREN

EX LIBRIS ABC

PERIODICUM SPRING 2008

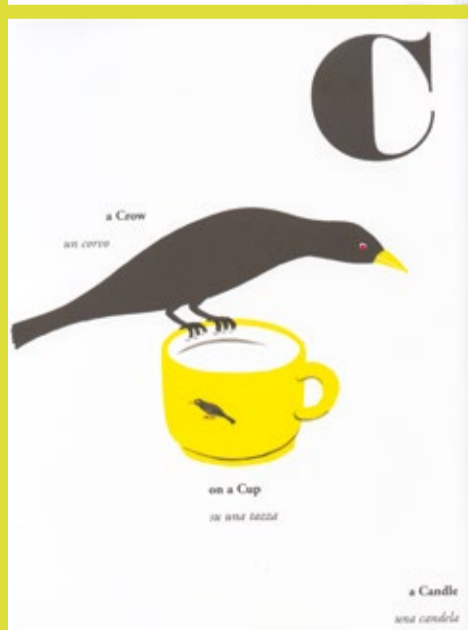
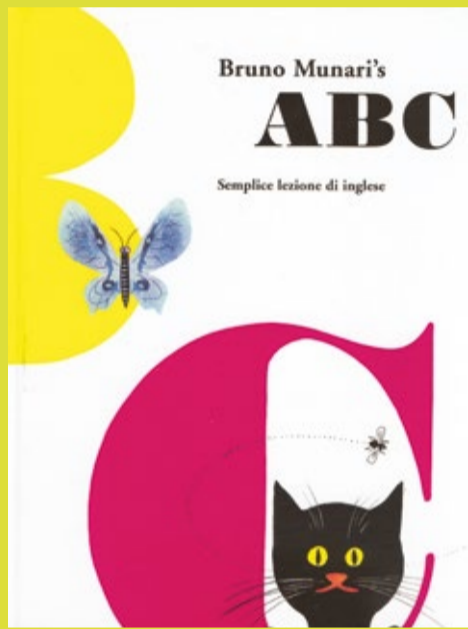
Klangwürfel
(1971) van Mauricio Kagel
(geboren in 1931)
Uit/de/from: Renate Schubert
& Gabriele Struck,
Kinder als Auftraggeber
Akademie der Künste
Berlin 2001.

How to make a seed bomb

Doe 2 porties gemengd tuinzaad (sla, kruiden, bloemen...) in een kom en voeg 3 porties compost toe en 5 porties kleipoeder (dit vind je in de knutselwinkel). Voeg water toe zodat je het mengsel kunt kneden en rol balletjes van 3 cm dik. Leg ze op krantenpapier en laat ze 1 à 2 dagen drogen. Daarna kan je ze in de koelkast bewaren. Als je een bommetje achterlaat (bijvoorbeeld op een verlaten plekje in de stad) dan groeien de plantjes vanzelf.
Uit: Keri Smith, The Guerilla Art Kit, Princeton Architectural Press, New York, 2007.

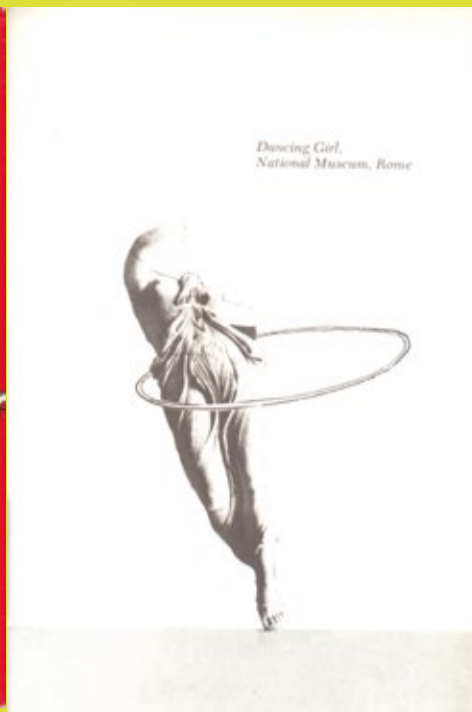
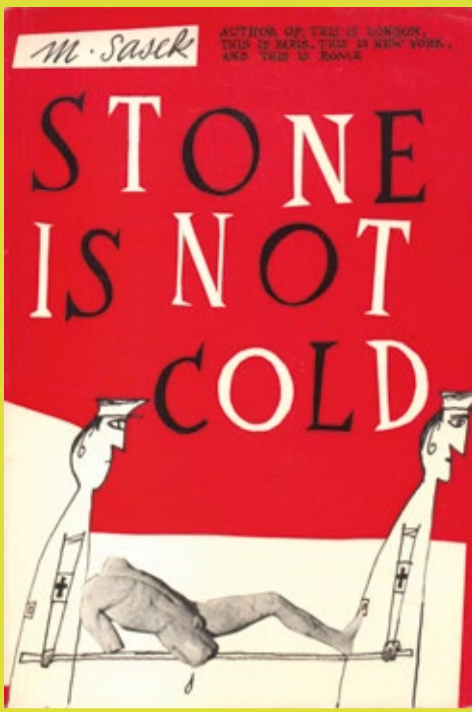
Wereldalfabet
Bruno Munari, ABC, Maurizio Corraini, Mantova, 1960.

Oosterse olifant
Nodig: wit of gekleurd papier, potlood, lat, gradenboog, passer, snijmes, schaar en draad. Neem je passer en zorg dat de 2 punten 10 cm uit elkaar staan. Zorg dat dit zo blijft en teken zo een cirkel. Duid de verticale en horizontale doorsnede aan. Teken de oren met de gradenboog. Dan de ogen.
Op de verticale doorsnede komt de slurf. Knip of snij de cirkel, de buitenkant van de oren en de slurf uit. Vouw de oren naar voren en rol de slurf op met het potlood. Hang je olifant met een draadje omhoog – hij wiebelt zachtjes.
Uit/de/from: Claude Pasquer, Que faire avec des papiers, Hachette, Paris, 1976.

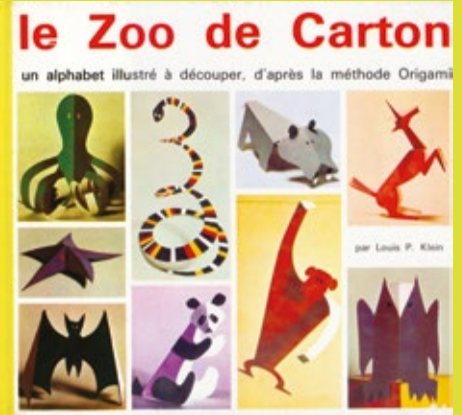

Kinderstoel nr 103
(1931/32),
Alvar Aalto (1898 – 1976),
Uit/de/from: Renate Schubert
& Gabriele Struck,
Kinder als Auftraggeber
Akademie der Künste
Berlin 2001.

Stone is not cold
Dit boek wordt tentoongesteld in het ABC-huis / Livre exposé chez ABC / This book will be exposed in the ABC-house. M. Sasek, Stone is not cold, W.A. Allen, London, 1961.

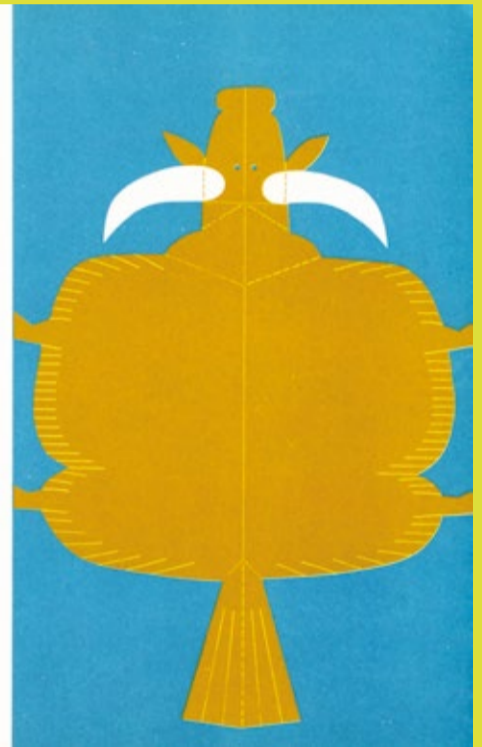
le Zoo de Carton
Un alphabet illustré à découper, d'après la méthode origami.
Louis P. Klein,
Editions du Pont Royal, Paris, 1962.

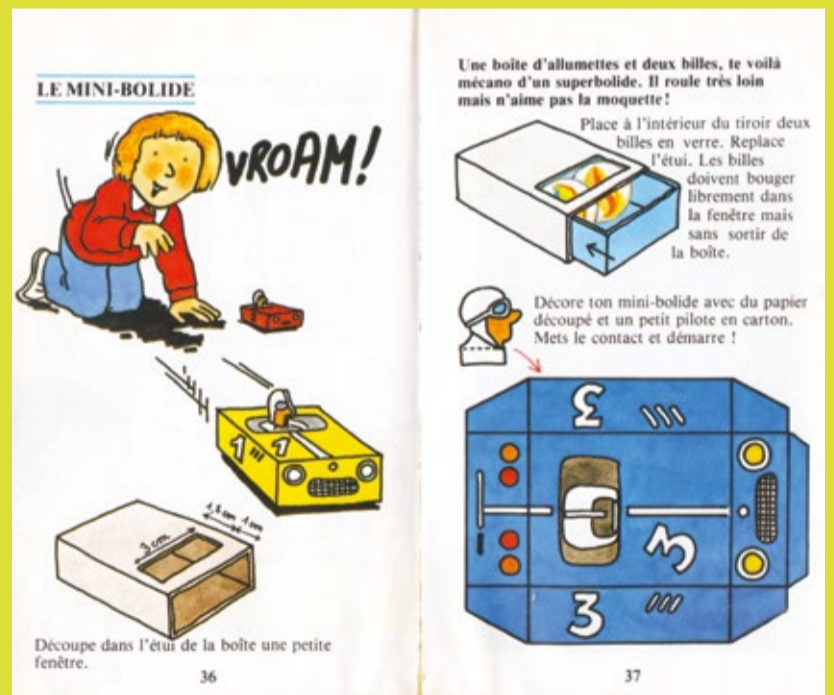
Boa
(1945),
Hannah Höch (1889-1978).
Collage voor een kinderboek
Du kannst ihr nicht trauen
der schönen, perlgrauen.
Nicht immer sind die
mit den schönsten Westen
die Besten.
Uit/de/from: Renate Schubert &
Gabriele Struck, Kinder als Auf-
traggeber, Akademie der Künste,
Berlin 2001.

Yves
le yac

1. Rainez soigneusement les lignes pointillées et brisées.
2. Découper le yac.
3. Plier-le en deux sur toute sa longueur.
4. Serrez la nuque derrière les cornes et pliez la tête en avant le long des pointillés et en arrière le long des lignes brisées.
5. Repliez la queue vers l'intérieur et faites-la descendre.
6. Ensuite, pliez le cou à l'épaule, pour que le yac regarde de côté.
7. Relevez les cornes et les oreilles de chaque côté de la tête.
8. Taillez les lignes grasses de la queue et de la laine autour de son corps.

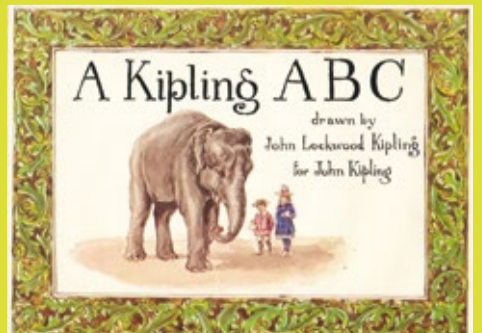
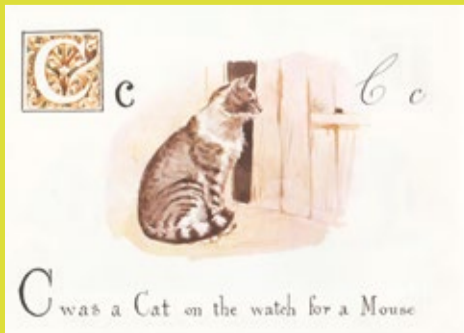
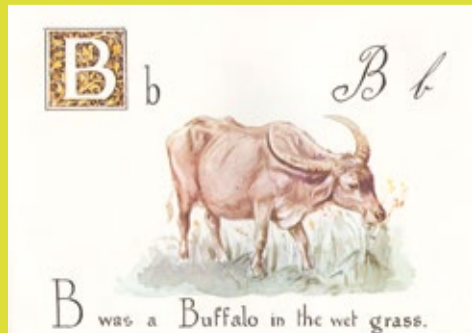
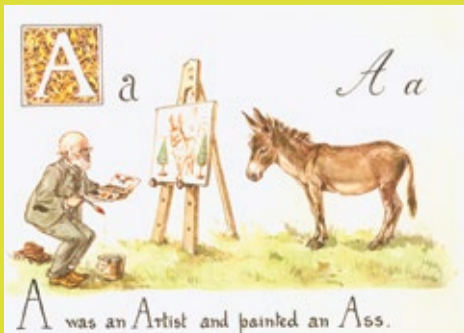

Ketchup Dolls
use markers to create faces on the back of ketchup tubes. When you're done, 'kill' them and watch the blood come out (if your parents don't mind the mess). Ketchup popjes – teken met alcoholstift gezichtjes of figuren op kleine ketchup zakjes (je krijgt die soms in restaurant bij je frietjes). Prik in het figuurtje en zie hoe het bloedt!
Uit/de/from: Ellen & Julia Lupton, D.I.Y. KIDS, Princeton Architectural Press, New York, 2007.

Mini-raceauto
Doe 2 knikkers in een luciferdoosje. In de buitenkant van het doosje knip je een gleufje dat net iets kleiner is dan de knikkers – ze mogen er niet uit vallen. Draai het doosje om (de knikkers zijn de wielen), versier je raceauto met stukjes papier en plak er een kartonnen chauffeur op. Start!
Uit/de/from: Martin Berthommer, Je m'amuse tout seul à la maison, Gallimard, Paris, 1987.

Verhalenalfabet John Lockwood Kipling, A Kipling ABC, Macmillan London Ltd, London, 1979.

ART BASICS for CHILDREN vzw werkt rond kunst en educatie. We organiseren workshops en ontwikkelen mobiele themastudio's voor kinderen van alle leeftijden. Elk project is opgebouwd als een creatieve leer- en speelomgeving. In bijlage vind je ons seizoensprogramma tot juni 2008.

ORBIS SENSUALIUM PICTUS DE ZICHTBARE WERELD IN BEELD
De titel van onze periodicum 'Orbis Pictus' leenden we van de Tsjechische filosoof, theoloog en pedagoog Jan Amos Comenius (1592-1670). Hij is vandaag bekend als één van de eerste voorstanders van het democratische

principe van de gemeenschapsschool, maar was in zijn tijd vooral beroemd door zijn 'Orbis Pictus', een geïllustreerde handleiding Latijn. Het was de eerste kinderencyclopedie en de stamvader van alle kinderboeken. In zijn belangrijkste pedagogische werk 'Didactica Magna' (of: de grote onderwijsleer) stelt hij dat we vooral leren door iets te doen – met de nadruk op het aanschouwelijke eerder dan mondelinge overdracht.

EX LIBRIS ABC
We halen onze ideeën en inspiratie voornamelijk uit onze groeiende meertalige collectie geïllustreerde boeken (the-

malijs op www.abc-web.be). Binnenin tonen we je een aantal interessante en/of mooie voorbeelden uit de kunsten, toy-crafts, educatie, tuinieren, koken, poëzie, design en architectuur. Contacteer ons voor eigen onderzoek of een consultatie-afpraak – mail@abc-web.be, t 02 502 00 27.

VERHAALTJES
Hieronder vind je twee voorleesverhaaltjes van de Zwitserse schrijver Peter Bichser. © Peter Bichser, vertaling Daniel de Vin, Verhalen voor grote en kleine mensen, Van Goor, Amsterdam, 1969.

Omslagfoto: 'Unusual fishing method / Malaya' foto van P.C. Smith, Pictorial Education, Vol XXXV, nr 5, Evans Brothers Ltd, mei 1961.
Orbis Pictus – concept: Gerhard Jäger vormgeving: Niko Bruggemans V.U.: Gerhard Jäger, ABC, Gaucheretplein 13, 1030 Brussel.

ALL FOUR SEASONS FRESH PICTURES, POETRY AND PLEASURES OUT OF THE ABC-HOUSE LIBRARY

De groeten van Jodocus

Over oom Jodocus weet ik helemaal niets, behalve dat hij de oom van grootvader was. Ik weet niet hoe hij eruitzag, ik weet niet waar hij woonde en wat hij deed.

Ik ken alleen zijn naam: Jodocus.

En ik ken niemand anders die zo heet.

Grootvader begon zijn verhalen met: 'Toen oom Jodocus nog leefde' of met: 'Toen ik oom Jodocus bezocht' of: 'Toen oom Jodocus mij een mondorgel cadeau deed.'

Maar hij vertelde nooit over oom Jodocus, alleen over de tijd dat Jodocus nog leefde, over de reis naar Jodocus en over het mondorgel van Jodocus.

En als je hem vroeg: 'Wie was oom Jodocus?' dan zei hij: 'Een pientere kerel.'

Grootmoeder, van haar kant, kende die oom niet, en mijn vader moest lachen als hij de naam hoorde. En grootvader werd boos als vader lachte, en dan zei grootmoeder: 'Ja, ja, die Jodocus' en grootvader was tevreden.

Lange tijd geloofde ik dat oom Jodocus boswachter geweest is, want toen ik eens tegen grootvader zei: 'Ik wil boswachter worden,' zei hij: 'Dat zou oom Jodocus plezier doen.'

Maar toen ik machinist wilde worden, zei hij dat ook, en ook toen ik niets wilde worden. Grootvader zei steeds: 'Dat zou oom Jodocus plezier doen.'

Maar grootvader was een leugenaar.

Ik hield wel van hem, maar hij was in zijn lange leven een leugenaar geworden.

Vaak liep hij naar de telefoon, nam de hoorn, draaide een nummer en zei in de telefoon: 'Dag, oom Jodocus, hoe gaat het ermee, oom Jodocus,' en wij wisten allemaal dat hij, terwijl hij sprak, de haak neerdrukte en deed alsof.

En grootmoeder wist het ook, maar zij riep toch: 'Hou op met telefoneren, dat wordt te duur.' En grootvader zei: 'Ik moet nu ophangen, oom Jodocus' en kwam terug en zei: 'De groeten van oom Jodocus.'

Hij had toch vroeger steeds gezegd: 'Toen oom Jodocus nog leefde' en nu zei hij al: 'Wij moeten eens bij onze oom Jodocus op bezoek gaan.'

Of hij zei: 'Oom Jodocus komt zeker bij ons op bezoek, en hij sloeg daarbij op zijn knie, maar dat zag er niet overtuigend uit, en hij merkte het en werd stil en hield dan met zijn Jodocus een poosje op.

En wij waren opgelucht.

Maar toen begon het weer:

Jodocus heeft opgebeld.

Jodocus heeft steeds gezegd.

Jodocus vindt dat ook.

Die heeft zo'n hoed op als oom Jodocus.

Oom Jodocus gaat graag wandelen.

Oom Jodocus heeft geen last van de kou.

Oom Jodocus houdt van dieren houdt van oom Jodocus gaat met ze wandelen koud of niet koud gaat oom Jodocus met de dieren gaat oom Jodocus heeft geen last van de kou heeft geen last van oom Jodocus.

O-o-m J-o-d-o-c-u-s

En als wij, zijn kleinkinderen, bij hem kwamen, vroeg hij niet: 'Hoeveel is twee maal zeven' of: 'Hoe heet de hoofdstad van IJsland' maar: 'Hoe schrijf je Jodocus?'

Jodocus schrijf je met een grote J en met een c, en erg aan Jodocus waren die twee o's. Je kon ze niet meer horen, de hele dag in de kamer van mijn grootvader die o's van Joodoo-cus.

En grootvader hield van de o's van Jooodooocus en zei:

Oom Jodocus kookt grote bonen.

Oom Jodocus looft de noordpool

Oom Jodocus loopt vrolijk

Toen werd het gauw zo erg dat hij alles met een o zei:

zen, en hij wist ook dat Columbus Amerika ontdekt heeft, omdat hij ervan overtuigd was dat de aarde rond is.

De aarde is rond, dat wist hij.

Sinds we dat weten, is hij een bol, en als je almaar rechtdoor loopt, kom je weer terug op de plaats waar je vertrokken bent.

Alleen zie je niet dat hij rond is en daarom wilden de mensen het lang niet geloven, want als je ernaar kijkt, is hij plat, of hij gaat naar boven en naar beneden, hij is beplant met bomen en bebouwd met huizen, en nergens kromt hij om bol te worden; daar, waar hij het zou kunnen doen, op zee, daar houdt de zee gewoon op, loopt uit in een streep, en je ziet niet hoe de zee, en hoe de aarde kromt.

Het is alsof de zon 's morgens uit de zee opstijgt en 's avonds terugzakt in de zee.

Maar wij weten dat het niet zo is, want de zon blijft op zijn plaats en alleen de aarde draait, de ronde aarde, iedere dag één keer.

Dat weten wij allemaal, en de man wist dat ook.

Hij wist dat, als je almaar rechtdoor loopt, je na dagen, weken, maanden en jaren op dezelfde plaats terugkomt; als hij nu van zijn tafel op zou staan en weg zou gaan, dan zou hij, later, van de andere kant weer bij zijn tafel terugkomen. Dat is zo, en je weet het.

'Ik weet,' zei de man, 'als ik almaar rechtdoor loop, kom ik bij deze tafel terug.'

'Dat weet ik,' zei hij, 'maar dat geloof ik niet en daarom moet ik het uittesten.'

'Ik zal rechtdoor lopen,' riep de man die niets anders te doen had, want wie niets te doen heeft, kan net zo goed rechtdoor lopen.

Maar nu zijn de eenvoudigste dingen de moeilijkste. Mis-

schien wist de man dat, maar hij liet er niets van merken en kocht een wereldbol. Daar trok hij een streep op van hier en helemaal rondom en terug naar hier.

Toen stond hij van de tafel op, ging voor zijn huis staan, keek in de richting waar hij naartoe wilde en zag daar een ander huis.

Dat huis stond precies op zijn weg en hij mocht er niet omheen lopen, omdat hij dan de goede richting zou kunnen kwijtraken.

Daarom kon de reis nog niet beginnen.

Hij liep terug naar zijn tafel, nam een blad papier en schreef erop: Ik heb een grote ladder nodig. Toen dacht hij eraan dat achter dat huis het bos begint en enkele bomen stonden midden op zijn rechte weg, daar moest hij overheen klimmen, daarom schreef hij op zijn blad: Ik heb een touw nodig, ik heb klimijzers nodig voor mijn voeten. Bij het klimmen kun je gewond raken.

Ik heb een verbandtrommel nodig, schreef de man. Ik heb een regencape nodig, bergschoenen en wandelschoenen, laarzen en winterkleden en zomerkleden. Ik heb een wagen nodig voor de ladder, het touw en de ijzers, voor de verbandtrommel, bergschoenen, wandelschoenen, winterkleden, zomerkleden.

Nu had hij eigenlijk alles; maar achter het bos was de rivier, daar was wel een brug over, maar die lag niet op zijn weg. Ik heb een schip nodig, schreef hij, en ik heb een wagen nodig voor het schip en een tweede schip voor beide wagens en een derde wagen voor het tweede schip.

Daar de man echter maar één wagen kon trekken, had hij nog twee mannen nodig om de andere wagens te trekken, en die twee mannen hadden ook schoenen en kleden nodig en een wagen hiervoor en iemand om de wagen te trekken.

Om Jodocus komt op bozak, ho os on pontoro korol, wo gon morgon nor om to.

Of zo:

Omjodocos komt

Opbozok ho

Osonpontoro korol

Wogon mor

Gonnoromto.

En de mensen werden steeds banger van grootvader en hij begon nu zelfs te beweren dat hij geen Jodocus kende, er nooit een gekend had. 'Wij' zouden daarover begonnen zijn. 'Wij' zouden gevraagd hebben: 'Wie was oom Jodocus?'

Het had geen zin ruzie met hem te maken.

Er bestond voor hem niets anders meer dan Jodocus.

Hij zei al tegen de postbode: 'Dag mijnheer Jodocus', dan noemde hij mij Jodocus en spoedig ook alle andere mensen.

Jodocus was zijn troetelnaam: 'Mijn lieve Jodocus', zijn scheldwoord: 'vervelende Jodocus en zijn vloek: 'Potver-jodocus'.

Hij zei niet meer: 'Ik heb honger', hij zei: 'Ik heb Jodocus'. Later zei hij ook niet meer 'ik', toen was het 'Jodocus heeft

En die wagens moesten allemaal eerst over het huis komen; daar heb je een kraan voor nodig en een man om de kraan te besturen en een schip voor de kraan en een wagen voor het schip en een man om de wagen voor het schip voor de kraan te trekken, en deze man had een wagen nodig voor zijn kleren en iemand om deze wagen te trekken.

'Nu hebben wij eindelijk alles,' zei de man, 'nu kan de reis beginnen' en hij was blij dat hij helemaal geen ladder nodig had en ook geen touw en geen klimijzers, omdat hij immers een kraan had.

Hij had veel minder dingen nodig: alleen een verbandtrommel, een regencape, bergschoenen, wandelschoenen, laarzen en kleden, een wagen, een schip, een wagen voor het schip en een schip voor die wagens en een wagen voor het schip met de wagens.

Twee mannen en een wagen voor de kleren van de mannen en een man om de wagen te trekken, een kraan en een man voor de kraan en een schip voor de kraan en een wagen voor het schip en een man om de wagen voor het schip met de kraan te trekken en een wagen voor zijn kleren en een man om de wagen te trekken, en die kan zijn kleren ook op deze wagen leggen en de kleren van de kraanbestuurder ook; want de man wilde zo weinig mogelijk wagens meenemen.

Nu had hij alleen nog een kraan nodig om de kraan over de huizen te trekken, een grotere kraan dus, met kraanbestuurder en een kraanschip en een kraanschipwagen en een kraanschipwagentrekker-kleerwagen en een kraanschipwagentrekker-kleerwagentrekker, die dan ook zijn kleren en de kleren van de kraanbestuurder op de wagen kon laden, zodat er niet te veel wagens nodig zijn.

Hij had dus alleen twee kranen nodig, acht wagens, vier

Brussel Deze Week

AGENDA

Uw hoofdstad in kaart gebracht

Weg kwijt in Brussel? Wij zeggen u waar, hoe en waarom. Brussel Deze Week serveert u het beste stadsnieuws, de leukste Brusselaars, de interessantste reportages. Agenda is hét toonaangevend uitmagazine voor Brussel dat u ook meegeeft waar u met uw kinderen heen kan. Wij schrijven wat u écht wil weten over uw stad. Elke week, helemaal gratis.

Voor een gratis* abonnement op Brussel Deze Week en Agenda bel 02/226 45 45, mail abo@bdw.be of stuur uw vraag naar Brussel Deze Week vzw, E. Flageyplein 18, 1050 Brussel

* gratis voor adressen in Brussel 19
15 € portkost/jaar voor adressen buiten brussel op 424-5529822-66